

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI*

The Effectiveness Using Of Rubrics In Social Studies Lessons

Dr. Gül TUNCEL

*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal
Bilgiler Anabilim Dalı*

ÖZET

Rubrik, öğrencilerin çalışmalarını ölçmek için kullanılan özgün bir değerlendirme aracıdır. Öğrencilerin performanslarını tek bir puanla değerlendirmektense bir ölçüt silsilesiyle değerlendirmeyi amaçlayan bir puanlama rehberidir. Bir rubrik, ödev/ürünü oluşturmaya başlamadan önce hem öğrenciler hem de öğretmenler için çalışmanın açıklanması ve değerlendirilme ölçütleri ile ilgili bilgi veren bir çalışma rehberidir. Bu bağlamda bu araştırmada sosyal bilgiler derslerinde rubriklerin kullanımının etkililiği araştırılmaktadır. Bu etkililiği belirlemek amacıyla ön test ve son test karşılaştırmalarının yapıldığı yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Sonuç olarak elde edilen bulgular sosyal bilgiler dersinde rubriklerin etkili bir değerlendirme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar kavramlar: Rubrik, değerlendirme, sosyal bilgiler.

ABSTRACT

A rubric is an authentic assessment tool used to measure students' work. It is a scoring guide that seeks to evaluate a student's performance based on the sum of a full range of criteria rather than a single numerical score. A rubric is a working guide for students and teachers, usually handed out before the assignment begins in order to get students to think about the criteria on which their work will be judged. In this context, this study investigates the effect of the rubrics' using in social studies lessons. In order to determine the effectiveness, pretest-posttest comparison design of quasi-experimental method was used. As a result, the findings showed that the rubrics are very much effective tools for assesment.

Key words: Rubric, assesment, social studies.

*Bu makale, 15. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (Muğla Üniversitesi)'nde sunulan bildirinin literatür ve uygulama kısmı güncellenerek oluşturulmuştur.

1. GİRİŞ

Rubrikler (derecelendirme ölçekleri), öğrencilerin öğrenme sürecine rehberlik etmek ya da öğrenme ürünlerinin nasıl analiz edileceğini kavramalarına yardımcı olmak ve böylece öğrenmelerini desteklemek için öğretmenler veya diğer değerlendirme işiyle ilgilenenler tarafından geliştirilen puanlama ölçekleridir (Mertler, 2001: 1; Truemper, 2004: 562; Moskal, 2000: 1; Shepard, 2005: 31). Ayrıca, rubrikler, etkinlik ve ürünlerin saptanan belli başlı ölçütler (amaç, organizasyon, dilbilgisi v.s.) açısından dereceli olarak değerlendirilmesine olanak veren ölçme araçlarıdır. Bundan dolayı rubrikler, öğrenci performansını çeşitli yeterlilik derecelerinde tarif eden ölçütleri sağlamakta ve mükemmel çalışmadan zayıf çalışmaya kadar her ölçütün niteliğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Rincker, 2002: 41). Kısaca rubrikler, hem öğrencilerin öğrenmelerini destekleyen bir öğretme/öğrenme aracı, hem de öğrencilerin öğrenme ürünlerini/performanslarını nitelik bakımından dereceli olarak değerlendirmek için kullanılan bir puanlama rehberi işlevi görmektedir.

1.1. Rubrik Tipleri

Yukarıda ifade edilen amaçlarla kullanılan rubrikler bütünselci (holistic) ve çözümleyici (analytic) olmak üzere iki türdür.

Bütünselci rubrikler performansın kalitesini ifade eden tek bir hüküm üzerine puan verilerek değerlendirme yapmaktadır. Bir başka deyişle herhangi bir etkinlik/ürünün tek boyutu üzerine değerlendirmeyi amaçlayan bir bütünselci rubriğin ölçütlerinden birine verilmiş puan, genel olarak kalite, yeterlilik ve belirli bir içerik ve becerinin anlaşılması üzerine odaklanmaktadır (Linn&Gronlund, 1995: 255). Bu nedenle bütünselci rubriklerin kullanımında puanlama süreci çözümleyici rubriklerin kullanımından bir parça daha hızlı sonuçlanabilir. Temel olarak öğrencinin başarabileceği/becerebileceği şeyin genel bir duygusu elde edilmek istenildiğinde bütünselci rubrikler bir anahtar olarak görev yapmaktadır. Bütünselci rubrikler benzersiz olmamalarına karşın toplam bir performans değerlendirmesi gerektiğinde öğrenciye sınırlı da olsa bir geri bildirim sağlamaktadır (Mertler, 2001: 2; Rincker, 2002; Truemper, 2004: 562; Dornisch&Mc Loughlin, 2006: 2; Thibodeau, 1999: 51).

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

Tablo 1’de bir gazete/dergi ödevini değerlendirmek için hazırlanmış bütünselci bir rubrik görülmektedir.

Tablo 1. Ödev Değerlendirme Rubriği	
ÖDEV DEĞERLENDİRME RUBRİĞİ	
Puan	Tanımlar
5	Konunun tamamını anladığını gösteriyor. Ödevin bütün koşullarını yerine getirmiş.
4	Konuyu epeyce anlamış. Ödevin koşullarını yerine getirmiş.
3	Konuyu kısmen anlamış. Çoğu koşulları yerine getirmiş.
2	Problemi biraz anlamış. Koşulların birçoğu yerine getirilmemiş.
1	Problemi hiç anlamamış.

Çok boyutlu bir ölçüt üzerine değerlendirmeyi amaçlayan çözümleyici rubrikler ise, bir performans görevinde öğrenciden gerçekleştirmesi beklenen ürünün ya da sürecin her türlü ögesini analiz etmeye yönelmektedir. Dolayısıyla çözümleyici rubriklerin kullanımı puanlama sürecinin belirgin bir şekilde yavaşlamasına neden olabilmektedir. Ayrıca böyle bir rubriği hem yapılandırmak hem de kullanmak zaman alabilir. Bununla beraber çözümleyici rubriklerin kullanımı daha güvenilir ve nitel bir değerlendirmeyi beraberinde getirmektedir. Öğrenciler, bütünselci rubrikte kullanılmayan bireysel puanlama ölçütlerinin her birine yansıyan performansları üzerine belirli bir geri bildirim almaktadırlar. Bu şekilde belirli bir öğrenci etkinliği ve farkındalığının bir profilini oluşturmak mümkün olmaktadır (Mertler, 2001: 2; Rincker, 2002; Truemper, 2004: 562; Dornisch&Mc Loughlin, 2006: 2; Thibodeau, 1999: 51). Tablo 2’de Mc Cullen tarafından öğrenci sunumlarını değerlendirmek için hazırlanmış çözümleyici bir rubrik görülmektedir.

Bütünselci ve çözümleyici rubrikler hakkında anlatılanlar şöyle özetlenebilir. Bütünselci bir rubrik, değerlendirilecek ürün/sürecin farklı boyutları/öğeleri hakkında yargıda bulunmadan, bir bütün olarak ürünü veya genel olarak süreci değerlendirme ihtiyacı duyan bir öğretmen tarafından kullanılır. Buna karşılık çözümleyici bir rubrikle öğretmen, süreci ya da ürünü oluşturan boyutları/öğeleri ayrı ayrı puanlayabilmektedir.

Tablo 2. Öğrenci Sunumlarını Değerlendirme Rubriği						
ÖĞRENCİ SUNUMLARINI DEĞERLENDİRME						
	1	2	3	4	5	Puan
Organizasyon	Bilgi silsilesi olmadığı için dinleyenler sunumu anlayamadı.	Öğrenci daldan dala atladığı için dinleyenler çok zor izledi.	Dinleyenler sunumu izleyebildi.	Dinleyenlerin izleyebileceği mantıklı bir silsilede bilgiler sundu.	Dinleyenlerin rahat bir şekilde izleyebileceği mantıklı ve ilginç bir şekilde bilgileri sundu.	
Konu Bilgisi	Konuyla ilgili sorulan hiçbir soruya cevap vermedi; bilgiyi hiç kavrayamamış.	Bilgiyle rahat değildi ve sadece en temel sorulara cevap verebildi.	Sorulara kolaylıkla cevap verebildi ama özenli hazırlanmamıştı.	Sorularla kolaylıkla beklenen cevapları verdi, oldukça özenli hazırlanmıştı.	Gerektiğinde daha fazla bilgiyle dolu olduğunu gösterdi. Özenle hazırlanmıştı ve sınıfın sorduğu tüm sorulara cevap verebildi.	
Grafikler ve Görsel Destek	Sunumunda hiç grafik kullanmamıştı.	Bir grafik kullanmıştı, o da çok belirsizdi.	Sunumunu nadiren destekleyen grafikler kullandı.	Grafikleri sunuma ilişkindi.	Grafiklerin açıklayıcı ve sunumu takviye ediciydi.	
Yazım Kuralları	Sunum baştan sonra heceleme yanlışları ve dil bilgisi hataları ile doluydu.	Sunumda birçok heceleme yanlışları ve dil bilgisi hatası vardı.	Sunumda ikiden daha fazla heceleme yanlışları ve dil bilgisi hatası vardı.	Sunumda bir veya iki heceleme yanlışları ve dil bilgisi hatası vardı.	Sunumda hiç heceleme yanlışları ve dil bilgisi hatası yoktu.	
Göz Teması	Sunumun tamamında hiç göz teması kurmadı ve raporun bütünü okudu.	Nadiren göz teması kurdu ama raporun tamamını okudu.	Ara sıra göz teması kurdu, çoğunlukla notlarına baktı.	Göz temasını çoğunlukla sürdürdü, sık sık notlara baktı.	Dinleyicilerle göz temasını koruyarak seyrek olarak notlara baktı.	
Güzel Konuşma	Arkalarda oturan öğrencilerin duyamayacağı şekilde anlaşılmasız mırıltılar ve doğru olmayan bir telaffuzla sundu.	Düşük sesle doğru olmayan bir telaffuzla sundu. Dinleyicilere güçlükle duyabildi.	Anlaşılır bir sesle ancak doğru olmayan bir telaffuzla sunumu yaptı. Birçok dinleyici sunumu duyabildi.	Sesi anlaşılır düzeydeydi. Çoğunluk doğru bir telaffuzla sunum yaptı. Çoğu dinleyici sunumu duyabildi.	Açık sesle ve tam olarak doğru bir telaffuzla, bütün dinleyenlerin rahatça duyabileceği şekilde sundu.	
Toplam Puan						

1.2.Rubrik Tasarım Basamakları

Bir rubriği yaratmanın standardize edilmiş/ kalıplaşmış bir yolu bulunmamaktadır. Bununla birlikte her rubrik tasarılırken göz önünde bulundurulması gereken belirli aşamalar vardır. Bir rubriği oluşturmakla ilgili bilgiler sentezlendiğinde bir puanlama rubriğini yaratmak için kullanışlı teklifler ortaya çıkmaktadır. Bu tekliflerin ortak noktaları ele alındığında, öğrenci çalışmalarını etkili bir şekilde değerlendirmek üzere bir rubriği tasarlamak için öncelikli olarak atılması gereken başlıca adımlar aşağıda sunulmuştur (Mertler, 2001: 4; Gallo, 2004: 21; Burch, 1997: 55; Stefl-Mabry, 2004: 21; Lund, 2006: 13; Eppink, 2002: 29; Bohlin, 2000: 27):

- İlk adım olarak herhangi bir etkinlik için puan olarak özetlenebilecek nihai amacın ne olduğuna karar verin.
- Öğrencilerin ürün, süreç veya performanslarında sergilemelerini istediğin/ istemediğin gözlenebilir tutumları tanımlayın.
- Beyin fırtınası yaparak her tutumu tarif eden özellikleri saptayın.
- Her tutumu zayıf ve mükemmel çalışmalarda birleştiren anlatıcı/ açıklayıcı tanımlar yazın.
- Ortak tutumlar için mükemmelden zayıf çalışmaya devam eden silsileler üzerinde tüm performans derecelerinin ayrımlarını tanımlayın.
- Her seviyeyi temsil eden öğrenci çalışmalarından örnekler toplayarak değerlendirin.
- Rubriği yeniden gözden geçirin, gerekli olursa değişiklikler yapın.

Rubriklerin tasarımı sırasında ortaya konan değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesinde geleneksel olarak öğretmenler tam sorumluluğa sahiptir. Ancak bazı öğretmenler sorumluluğu paylaşmak isteyebilir. Değerlendirme işinde uzman olan kişilerden değerlendirme hükümleri hakkında yardım alabilir ya da kendini değerlendirme ve akran değerlendirme yoluna başvurabilir.

1.3.Rubrik Kullanmanın Avantajları

Öğrenci davranışlarını bilişsel, duyuşsal ve psikomotor performanslar gibi birçok açıdan değerlendiren (Rikard-Lancaster, 1999: 48) ölçme araçları olarak rubrikler, öğretimsel açıdan çeşitli yararlar sahip bulunmaktadır. Aşağıda rubrik kullanmanın başlıca avantajlı yönleri listelenmiştir (Goodrich, 2004: 43; Fisher, 2005: 132; Martinez, 1997: 6; Truemper, 2004: 563; Graf, 2004: 43; Montgomery, 2000: 324; Mitchell, 2006: 352; McCollister, 2002: 48; Yell, 1999: 328; Eyster, 1997: 19).

- Bir puanlama rehberi olarak rubrikler, öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için kullanılabilir ölçüt ifadelerini açık bir şekilde tanımlamaktadır. Böylece öğrenciye yapacağı işin boyutlarıyla/öğeleriyle ilgili olarak açık bir şekilde ipucu vermektedir. Daha açık olarak söylemek gerekirse, öğrencinin görevin öğelerini iyi anlamasını ve ondan beklenen şeylerin neler olduğunu fark etmesini, önemli olanları ayırt etmesini sağlamaktadır. Belirli bir puan değerini almaya aday öğrenci, rubrikler vasıtasıyla o puanla ilgili bütün ölçütlerle önceden tanıştığı için başarısını yükseltme fırsatı bulmaktadır.

- Bir rubriği yaratma süreci bir öğretmenin bir ödevin her ögesi hakkında ayrıntılı düşünmesine neden olmaktadır. Bu nedenle rubrikler, öğrencilerden beklenen şeyler için onlara açık bir öğretim direktifi sağladığı gibi öğretmenlerin kendi öğretim becerilerini de geliştirmelerine yardımcı olur.

- İyi yapılandırılmış bir rubrik değerlendirmedeki subjektifliği ortadan kaldırmakta, belirli kategoriler çerçevesinde nesnel değerlendirme standartları oluşturmaktadır. Böylece değerlendirmeyi yapan öğretmenler arasındaki öznel görüş farklılıklarını en aza indirgeyerek öğrenci değerlendirmelerinin daha objektif olmasına imkân tanır.

- Rubrikler, çok yönlü ödevlerin değerlendirilmesinde büyük kolaylık sağlar ve iyi çalışma ile iyi çözümlenmemiş çalışma arasındaki farklılığı ortaya koymada öğretmenlere yardımcı olur.

- Rubrikler, öğrencilerin kendi seviyelerini ve farkındalıklarını kimliklemede onlara yardımcı olacak belirli geri dönütler verir. Bu

şekilde, öğrencilere kendilerini nasıl geliştirecekleri üzerine odaklanma fırsatları yaratır.

- Bir rubrik, verilen bir ödevle öğrencilerden beklenen şeylerin ne olduğu ile ilgili onlara fikir kazandırdığı gibi ebeveynlerin de öğrenciden beklenen şeyleri kesin ve açık bir şekilde bilmelerini sağlar.
- Bir rubrik, öğrencilerin uygun bir şekilde/tam olarak kendilerini nasıl değerlendireceklerini öğrenmelerinde onlara yardımcı olur.

1.4.Rubrik Kullanmanın Dezavantajları

Değerlendirme amacıyla rubrik kullanmanın avantajları yanında dezavantajları da söz konusudur. Aşağıda bir rubrik kullanırken karşılaşacağınız bazı dezavantajlar sıralanmış ve bu dezavantajlar karşısında neler yapılabileceği ile ilgili öneriler geliştirilmiştir (Andrade, 2005: 29; Cole, 1999: 11,13).

- Değerlendirme için bir rubrik tasarımı yapmak ve geliştirmek çok fazla zaman ve enerji gerektirir. Bu yüzden geliştiren için de zor bir yaklaşım olabilir. Ancak tamamen, baştanbaşa bir rubrik tasarımı yapıp geliştirmektense hazır bir rubriği kullanmak ya da uyarlamak daha az zaman ve enerji harcayabilir.
- Rubrikler her ne kadar açıklayıcı tanımlar içerse de, öğrenciler, rubrikleri anlamak ve kullanabilmek için yardıma ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle öğrencilere bir rubriğin nasıl kullanılacağına açıklanması ve bazı uygulamalar yapılması gerekmektedir.
- Performans değerlendirme, öğrencilerin yansıtıklarının açık uçlu sorular tarafından karakterize edilmesidir. Ancak bu tür bir değerlendirmenin doğası subjektiftir. Bu nedenle değerlendirmenin kalitesi ve yeterliliği üzerine düşünülmeli ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları iyi bir şekilde yapılmalıdır.
- Öğrenciler ellerinde bir rubrik olsa bile, her zaman kendilerini ve akranlarını değerlendirmekte başarılı değillerdir. Öğrencilerin akranlarını değerlendirmeleri bazen acımasız olabilir, bazen de yerli yerince değerlendiremeyebilirler. Kendilerini değerlendirmeleri de yanıltıcı ve hayali olabilir. Bu yüzden öğrenci değerlendirmelerinin her zaman öğretmen tarafından sağlanması yapılmalıdır.

1.5.Rubriklerde Geçerlik ve Güvenirlik

Yukarıda bahsedilen bütün avantajlı ve dezavantajlı yönleri göz önünde tutularak bir rubriği kullanmak gerektiğinde dikkat edilmesi gereken en önemli şey, bir rubriğin gerçekten değerlendirilmek istenilen şeyi değerlendirip değerlendirmedir. Bu nedenle aşağıda rubriklerde geçerlilik ve güvenirlilik konusu üzerinde durulmaktadır.

Geçerlik, kullanılan veri toplama aracının benzer gruplara uygulandığında benzer sonuçların elde edilmesi ve ölçülmesi istenilen veriyi gerçekten ölçebilmesi demektir (Ekiz, 2003: 34; Yıldırım, Şimşek, 2004: 90). Bir rubrikte geçerlik, kullanılan yorumların biçim ve doğruluğunu destekleyen kanıtların derecelerine işaret eder. Bir değerlendirme aracının geçerliğini destekleyen genel olarak üç tip kanıt mevcuttur (Moskal, Leydens, 2000: 1; Thibodeau, 1999: 58):

- İçerik ile ilgili kanıt; öğrencilerin ilgili içerik alanına ilişkin bilgilerinin verilen değerlendirme aracındaki yansımalarıdır. Örneğin, karmaşık cümle yapılarının kullanıldığı bir tarih sınavı, öğrencinin tarihle ilgili bilgilerinden ziyade okuma-anlama becerilerini ölçmeye yöneliktir. Bu durumda, gerçekte soruları anlayamamış olan öğrencinin doğru olmayan yanıtlarını yorumlayan öğretmen, öğrencinin tarihi bilgilerinin yanlış ya da yetersiz olduğunu düşünebilir. Böylece öğretmen, kanıtları yanlış yorumlamış ve geçersiz dönüt vermiş olur. Yine içerik ile ilgili kanıt, çalışma alanının yeterli bir şekilde örneklendirilmesini gerektirir. Örneğin, sadece kronolojik bilgileri içeren sorulardan oluşan bir sosyal bilgiler dersi sınavı, öğrencinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili diğer bilgi ve becerilerini ortaya koymasında yeterli kanıt sağlamayacaktır.

- Yapı ile ilgili kanıt; bireyin içsel süreçleri ile ilgilidir. Örneğin muhakeme etme, bireyin içinde meydana gelen süreçlerden biridir. Yapı ile ilgili kanıt da bu içsel süreçlerin öğrencinin çeşitli aktiviteler aracılığıyla kısmen de olsa sergilemesi ile elde edilir. Bir değerlendirme aracını destekleyen yapı ile ilgili kanıt tamamen ve sadece o yapıyı ölçmelidir. Örneğin, değerlendirilecek olan yapı, muhakeme etme ise, heceleme yanlışları değerlendirme amacı için konu dışıdır ve değerlendirme ölçütleri arasında yer almamalıdır. Yapıyla ilgili incelenecek olan sınıf değerlendirmelerini (muhakeme etme, problem çözme, yaratıcılık, kendini değerlendirme v.s.) gerçekleştirmek için

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

hazırlanan bir rubrik hem süreci hem ürünü ifade eden ölçütleri içermelidir.

• Ölçüt ile ilgili kanıt; genel olarak verilen konu ile ilgili aktivitede öğrencinin gösterdiği performansla ilgilidir. Örneğin, eğitim fakültelerinde yapılan ortak bir uygulama öğretmenlik deneyimi için bir çalışma çevresi geliştirmektir. Bu, bazı derslerde kendi sınıflarında, bazı derslerde de atanmaya aday oldukları sınıflarda gerçekleştirilir. Bunun sebebi gerçek çalışma çevrelerinde profesyonel deneyimler elde etmelerini sağlamaktır. Bu uygulamaların değerlendirmeleri bazen rubrikler kullanılarak yapılır ve öğrencilerin profesyonel olarak öğretmenliğe hazır olup olmadıkları incelenir. Buradaki değerlendirmenin kalitesi, profesyonel çevredeki başarılı performansı ortaya koyan öğeleri iyi tanımlamaya bağlıdır. Bir rubrik, böyle bir performansı değerlendirmek için kullanıldığında içerdiği puanlama ölçütleri de doğrudan sahadaki uygulamalarla ilişkili olmalıdır. Çünkü değerlendirme sonucunda alınan puanlar, sınıf dışında ve gelecekte çalışılacak olan yerde sergilenecek olan performansın göstergesidir.

Tablo 3. Bir Rubriğin Geçerliliğini Denetlemek İçin Cevaplandırılması Gereken Sorular

İçerik	Yapı	Ölçüt
<ul style="list-style-type: none"> • Değerlendirme ölçütleri herhangi bir konu dışı içeriği tanımlıyor mu? • Değerlendirme ölçütleri tasarlanmış içeriğin tüm açılarını tanımlıyor mu? • Rubrikle değerlendirilecek olan ödevin/aktivitenin tanımlanmamış herhangi bir içerik alanı var mı?	<ul style="list-style-type: none"> • Puanlama ölçütleriyle değerlendirilen tasarlanmış yapının tüm önemli yüzeyleri mevcut mu? • İlgili yapıyla ilişkili olmayan herhangi bir değerlendirme ölçütü var mı?	<ul style="list-style-type: none"> • Puanlama ölçütleri ilgili performansın veya gelecekteki başarının öğelerini nasıl yansıtmaktadır? • Rubrik kullanılarak değerlendirilen ilgili performansın ya da geleceğin önemli öğeleri nedir? Puanlama ölçütleri ilgili performansın ya da geleceğin önemli öğelerini nasıl ölçmektedir? • Puanlama ölçütlerinde yansıtılmayan ilgili performansın ya da geleceğin herhangi bir yüzeyi mevcut mu?

Bir rubriğin geçerliğini denetlemek için rubriği geliştirirken cevaplandırılması gereken bazı sorular vardır. Bu sorular tablo 3’de her kanıt alanı için ayrı ayrı listelenmiştir.

Güvenirlilik ise, değerlendirmeye tabi tutulan bir öğrencinin ödevinin/ performansının her değerlendirilme/ her değerlendiren kişiden yine aynı puanı alması demektir. Örneğin, yazma türündeki bir ödevi analiz etmek için öğrencilerin yazdıkları okunur ve yazma kalitesi ile ilgili hükümler verilir. Puanlama sürecine rehberlik edecek bir ölçüt seti olmaksızın, birbirinden bağımsız olarak yapılan iki ayrı puanlama aynı sonucu vermeyebilir. Her puanlama öğretmenin kendi ölçütüdür. İyi tasarlanmış bir rubrik, her puan derecesine karşılık gelen ölçütleri standartlaştırarak bu değişimlerin en aza indirgenmesini sağlar (Moskal, Leydens, 2000: 3).

Puanlama kategorileri iyi tanımlanmış bir rubrik, puanlama sonucunda puanlanan/ puanlayan kim olursa olsun sonucun sürekliliğinin sağlanmasına yardımcı olur. Aşağıda bir rubriğin güvenirliliğini değerlendirmek için cevaplandırılması gereken başlıca sorular listelenmiştir.

- Puanlama kategorileri iyi tanımlanmış mı?
- Puan kategorileri arasındaki farklar açık mı?
- Yapılan iki bağımsız ölçüm aynı sonuca ulaşıyor mu?
- Her nitelikteki öğrenci grubunu değerlendirmeye yönelik mi?

1.6.Amaç

Yukarıda ifade edilen bütün bu bilgilerin ışığında araştırmanın amacı, rubriklerin bir değerlendirme aracı olarak nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymak ve rubriklerin kullanımının öğrenci performans ve ürünlerinin gelişmesi üzerindeki etkilerini tespit etmeye çalışmaktır.

Bu bağlamda araştırmanın problemini “Sosyal Bilgiler dersinde rubriklerin kullanımının öğrencilerin çalışmaları üzerindeki öğretimsel yararı nedir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.7.Önem

Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan yeni sosyal bilgiler öğretim programı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005-2006 eğitim-öğretim yılında 4. ve 5. sınıflardan başlayarak kademeli olarak yürürlüğe konulmuştur. Programın etkililiği ve uygulanabilirliği konusunda yapılan araştırmalarda sosyal bilgiler öğretmenleri programda yer alan kazanımların ve öğrenme yaşantılarının etkililiğini değerlendirecek olan araçların kendileri tarafından çok da iyi anlaşılmadığını ifade etmişlerdir (Öztürk - Tuncel, 2006: 191).

Yeni sosyal bilgiler programının değerlendirme boyutunun daha iyi anlaşılmasının ve pratiğe geçirilmesinin rubriklerin tanınması ve etkili olarak kullanılması sağlanarak gerçekleşeceği düşünüldüğünde, bu alanda yapılacak araştırmaların ne denli önemli olduğu görülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırma Modeli

Bu araştırmada, yapılandırmacı öğrenme kuramına göre tasarlanan bir sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin proje hazırlama sürecinin ve proje ürününün rubriklerle değerlendirilmesinin, öğretimsel yarar yönünden ne kadar etkili olduğu irdelenmektedir. Bu nedenle, araştırma modeli olarak durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, karmaşık ve belirgin bir olgu ya da olayın geçtiği yer içersinde derinlemesine incelenmesidir (Bassegy, 1999: 43). Bu yöntemin en önemli avantajı, araştırmacıya bir olayın ya da durumun üzerine yoğunlaşma olanağı tanınmasıdır. Diğer araştırmalarda olduğu gibi veriler sistematik bir şekilde toplanmakta ve değişkenler arasındaki ilişkiler tespit edilmeğe çalışılmaktadır (Çepni, 2001: 22).

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan İstanbul ili, Kadıköy ilçesi ilköğretim okullarının 6. sınıfları oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Kadıköy ilçesi İhsan Sungu İlköğretim Okulu'nun 6/A sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak tek bir sınıfta yapılan uygulama evrene genellemek için yeterli olmadığından araştırma sonuçlarını evrene genellemek söz konusu değildir. Fakat

benzer çalışmalar yapılarak genellemelere ulaşılabilmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

2.3.Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan rubrikler ile toplanmıştır. En genel tanımıyla rubrik, öğrencilerin başarılarını ölçmede kullanılan değerlendirme ölçütlerinin ve yeterlilik seviyelerinin açık bir şekilde tanımlandığı bir derecelendirme ölçüğüdür (Truemper, 2004: 562).

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan rubrikler, 20 öğrenciyle yapılan görüşme ile desteklenmiştir. Görüşme, insanların ne düşündüklerini, duygu ve tutumlarının neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren etkenleri ortaya koymayı amaçlayan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2003: 61). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yani araştırmacılar, görüşme sorularını önceden hazırlamış, ama görüşme sırasında esneklik sağlayarak görüşmenin seyrine göre soruların yeniden düzenlenmesine olanak tanımıştır.

Araştırmada 6/A sınıfı öğrencileri deney grubunu, 6/B sınıfı öğrencileri kontrol grubunu oluşturmaktadır. Her iki gruba da ilgili ünite süresince yapabilecekleri ve ünitenin hemen bitiminde teslim edebilecekleri birer proje verilmiş ve her iki grubun da çalışmaları rubriklerle değerlendirilmiştir. Ancak, deney grubuna projelerin değerlendirileceği ölçütleri içeren rubrikler önceden verilirken, kontrol grubu bu ölçütlerden habersiz olarak çalışmıştır.

Öğrencilerin “Demokrasinin Serüveni”, “Ülkemiz ve Dünya” ve “İpek Yolunda Türkler” üniteleriyle ilgili olarak yaptıkları proje ödevlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan rubriklerin oluşturulma aşamasında aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

İşlem Yolu

- Verilen proje ödevi ile ilgili öğrenme konuları (Demokrasinin Serüveni, Ülkemiz ve Dünya ve İpek Yolunda Türkler) incelenir.
- Öğrencilerin sergileyecekleri ürünler, süreçler veya performanslar ile ilgili olarak onlardan beklenen şeylerin belirli gözlenilebilir tutumları tanımlanır.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

- Belirlenen her tutumu tarif eden özellikler saptanır.
- Ortak tutumlar için zayıf çalışmadan mükemmele doğru devam eden silsileler üzerinde tüm performans dereceleri tanımlanarak rubrik tamamlanır.
- Deney grubunun öğrencilerine rubrikler dağıtılır ve gerekli açıklamalar yapılır.
- Kontrol grubunun öğrencilerine rubrikler ile değerlendirilecekleri söylenmez. Sadece rubriklerdeki değerlendirme ölçütleri ile ilgili sözlü açıklamalar yapılır.
- Her iki gruba da ünitelerin işlenmeleri süresi içinde teslim edebilecekleri proje ödevleri verilir.
- Her ünitenin sonunda proje ödevleri toplanır ve rubriklerle değerlendirilerek geri dönüt verilir.
- Üç ünitenin proje ödevleri de teslim edildikten sonra her iki gruba da rubrik kullanımını ile ilgili olarak görüşme yapılır.
- Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak metin haline dönüştürülür.

2.4.Verilerin Analizi

Rubrikler ve görüşmelerden elde edilen veriler nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, birçok kelimedenden oluşan bir metnin belirli kodlama kurallarına dayanarak az sayıdaki içerik kategorileri halinde özetlenmesi için kullanılan sistematik bir tekniktir. Bu teknik araştırmacılara geniş bir veri miktarını kolaylıkla eleyip, gözden geçirme fırsatı vermektedir (Stemler, 2001: 1; Tavşancıl, Aslan, 2001: 19).

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmadan elde edilen bulgular rubrik kullanımından elde edilen bulgular ve öğrenci görüşmelerinden elde edilen bulgular olarak gruplandırılarak yorumlanmıştır.

3.1.Rubrik kullanımından elde edilen bulgular

Araştırmaya katılan her iki sınıftaki 30'ar öğrenci 5 gruba ayrılarak çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Çalışmaya başlamadan rubriklerle tanışan deney grubu ve rubriklerden habersiz olan kontrol grubunun proje değerlendirme rubriğinden aldıkları puanlar 5 (beş) üzerinden değerlendirilerek Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Proje değerlendirme rubriğinden alınan puanlar					
Üniteler	Gruplar	Deney grubu	Ünite ortalaması	Kontrol grubu	Ünite ortalaması
Demokrasinin Serüveni	1.	4	4,6	4	2,8
	2.	5		3	
	3.	5		3	
	4.	4		2	
	5.	5		2	
Ülkemiz ve Dünya	1.	5	4,8	4	2,12
	2.	5		4	
	3.	5		3	
	4.	4		3	
	5.	5		2	
İpek Yolunda Türkler	1.	5	5,0	4	3,6
	2.	5		3	
	3.	5		4	
	4.	5		4	
	5.	5		3	

Tablo 4'deki bulgulara göre, deney grubunun her üç ünite için hazırladıkları projelerden aldıkları puanların ortalaması, kontrol grubunun puan ortalamasından daha yüksektir. Bu da deney grubunun proje hazırlamada daha başarılı olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, deney grubunda yer alan öğrenciler çalışmalarının değerlendirileceği ölçütlerin farkında oldukları için kendilerinden beklenen şeyleri de bilmektedirler. Dolayısıyla yaptıkları çalışmaların sonucunda öğrencilerin almayı beklediği puan ile geri bildirim sonucunda karşılaştıkları puan arasında pek fazla fark olmadığı görülmüştür. Kontrol grubu ise, çalışmalarının değerlendirileceği ölçütlerden tam olarak haberdar olmadıkları için kendilerinden beklenen şey hakkında da tam bir bilgiye sahip bulunmamaktadır. Bu yüzden

almayı bekledikleri puanla geri bildirim sonucunda aldıkları puanlar arasında farklar ortaya çıkmıştır.

3.2. Öğrenci görüşmelerinden elde edilen bulgular

Sosyal bilgiler dersinde rubriklerin kullanımının öğrenci çalışmaları üzerindeki öğretimsel yararını belirlemek için bu kullanımla ilgili olarak 20 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Aşağıdaki görüşme sorularından elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, belirli temalar etrafında organize edilerek Tablo 5’de özetlenmiştir.

- Size verilen rubrikteki ifadeleri anlamakta zorluk çektiniz mi?
- Ödevi yaparken ne yapacağınız konusunda zorluk çektiniz mi?
- Ödevlerinizi hazırlarken elinizde böyle bir rubriğin olması size ne gibi yararlar sağladı?
- Elinize böyle bir rubrik verilmemiş olsaydı yine aynı şekilde bir ödev hazırlayabilir miydiniz?
- Ödevi teslim ederken almayı beklediğiniz puanı alabildiniz mi?

<i>Tablo 5. Öğrenci görüşmelerinden elde edilen bulgular</i>		
Temalar	Ortak İfadeler	F
Anlama	...rubrikte yazılan ifadeleri anlamakta hiç zorluk çekmedim...öğretmen yazılanların ne anlama geldiğini açıkladı, ben de okuyunca anladım..	20
Yönerge	...ilk defa bir ödevi hazırlarken hiç zorluk çekmedim, çünkü ne yapmam gerektiği rubrikte yazıyordu..rubrik benim için bir yönerge oldu..bizden beklenen şeylerin neler olduğu tek tek yazıyordu, o yüzden hiç zorluk çekmedim..ne yapacağımı unuttuğumda bakabileceğim bir yönergem vardı...	19
Öğretimsel Yarar	...elimde böyle bir rubrik olması benim için çok yararlı, çünkü ne yapmam gerektiğini bildiğim için hata yapma olasılığım en aza iniyor..öğretmenin bizden beklediği şeyin ne olduğunu bilmek vakit kazandırıyor...	19
Rubriksiz Çalışma	...eğer elimde ne yapmam gerektiğini bana söyleyen bir rubrik olmasaydı, bu kadar iyi bir ödev hazırlayamazdım...bir rubrik olduğunda her şey daha kolay...adım adım istediğim yere vardım, aksi takdirde sadece bir rapor yazıp teslim ederdim..	20
Beklenti	..ödevi teslim ettiğimde almayı beklediğim puanı aldım..rubrikte yaptığın şeye karşılık gelen puan yazdığı için ben de ona göre çaba sarf ettim ve istediğim puanı aldım...	17

Tablo 5’de de görüldüğü gibi öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular, rubriklerin kullanımından elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Bu durumda öğrencilere verilen rubrik, onlar için ödev hazırlamada bir yönerge rolü oynamıştır. Bu sayede öğrenciler kendilerinden beklenen şeylerin neler olduğunu anlamış ve ne yapması gerektiği konusunda hiç zorluk çekmemişlerdir. Öğrenciler ne yapacaklarını bildikleri için en az hatayla öğretmenin kendilerinden beklediği şeyleri sergilemişlerdir. Böylece öğrenciler, almaya aday oldukları puan için yapmaları gerekeni bilerek çalışmışlar ve sonuç olarak bekledikleri puanı alabilmişlerdir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç olarak değerlendirmenin amacı, öğrencinin verilen zamanda sahip olduğu bilgi ve becerilerle yapabileceği şeyleri tespit etmektir. Bu amaçla önemli öğrenme konularına/kriterlerine odaklanan rubrikler, bu değerlendirme işini çok yönlü olarak gerçekleştirmektedir. Hem ürün hem de süreç/performans değerlendirme için kullanılabilen iyi tasarlanmış bir rubrik öğretimsel açıdan yararlı olabilmekte ve öğrencinin öğrenmesi ile ilgili olarak sürekli anlamlı geri dönütler vererek öğrenci başarısını arttırabilmektedir. Bu araştırmada da rubrikler, öğrencilerin kendilerinden beklenen şeylerin neler olduğunu bilmelerini sağlamıştır. Böylece bir rubrikle çalışan öğrenciler, ellerinde rubrik olmadan çalışan öğrencilerden daha başarılı olmuştur.

Bu araştırmadakine benzer bir çalışma Vaughn (2002) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı performans temelli değerlendirme rubriklerinin iş öğrenmesi üzerindeki öğrenci gelişmesini ve yetişmesini nasıl etkilediğini incelemektir. Yapılan etkinliklerin değerlendirildiği rubrikler, öğrencilerle yapılan görüşmeler ve öğrenci davranışlarının gözlemlerinden elde edilen bulgular, performans temelli değerlendirme rubriklerinin öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırdığını göstermektedir.

Bir diğer çalışma Neukom (2000) tarafından ilköğretim öğrencileriyle alternatif değerlendirme metodu olarak rubriklerin kullanımının incelenmesi üzerine yapılmıştır. Bu çalışma için “Mirasımız” ünitesi seçilerek öğrencilere bu ünite ile ilgili bir yazma/kompozisyon ödevi verilmiştir. Sonuç olarak, ödevleri değerlendirmek için kullanılan rubriklerin öğrenci öğrenmesini olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

Başka bir araştırmada Martinez (1997) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin yazma ödevlerini geliştirme ve değerlendirmede rubriklerin etkisini tespit etmektir. Bu amaçla, iki beşinci sınıfa yazma ödevleri verilmiş ve her iki sınıfın da çalışmaları rubrikle değerlendirilmiştir. Ancak rubrik kriterleri sınıfın birine gösterilmiş, diğer sınıf bu kriterlerden habersiz bırakılmıştır. Sonuç olarak kriterlerden haberi olan sınıf yazma ödevlerinde daha başarılı olmuştur.

Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü gibi rubrikler, alternatif bir değerlendirme metodu olarak sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin ürün/performanslarını değerlendirmede kullanıldığında öğrencilerin başarılarını arttırdığı ve öğretimsel olarak yararlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak geliştirilen öneriler şöyle özetlenebilir.

1) Öğretmen kullanımı açısından;

- Puanlamayı yapanlar kendi inanç ve tutumlarından daha çok rubrikte yazan hükümlere öncelik tanımalıdır. Böylece onlar, daha objektif bir şekilde değerlendirme yapma imkanı bulabilir.

- Bir öğretmen, rubrik içerisinde açıkça tanımlanmış kriterleri kullanarak bir ödevin değerlendirilmesinde gerekli olan bütün öğelerle iletişim kurmalıdır. Aksi takdirde, değerlendirilmesi gereken bazı önemli öğeleri gözden kaçırabilirler.

- Öğretmen hangi performans/iş/ürün için hangi rubrik tipini kullanacağını iyi tespit etmeli ve oluşturduğu rubriğin gerçekten değerlendirmeyi istediği şeyi değerlendirip değerlendiremeyeceğini belirlemek için geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapmalıdır.

2) Öğrenci öğrenmesi açısından;

- Rubriklerde belirlenen değerlendirme ölçütleri öğrencilerin çalışmalarında rehberlik edebilecek nitelikte olmalıdır. Böylece öğrenciler, verilen çalışmanın öğelerini iyi anlayabilir ve onlardan beklenen şeylerin neler olduğunu fark edebilirler.

- Belirli bir puan değerini almaya aday olan öğrenci bütün kriterlerle önceden tanışmalıdır. Bu şekilde öğrenciler başarılarını

yükseltme imkânı bulabilir ve öğrencinin almayı beklediği puan ile geri dönüt arasındaki fark en aza indirgenebilir.

- Rubrikler aracılığıyla öğrencilere akran değerlendirme ve kendini değerlendirme fırsatı verilmelidir. Böylece öğrenciler değerlendirme süreci içerisinde denk katılımcılar olma şansı kazanabilir.

3) Program geliştirme ve öğretim uygulamaları açısından;

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların ve öğrenme yaşantılarının etkililiğini değerlendirecek olan araçların temel olarak rubriklere dayandığı düşünüldüğünde, rubriklerin kullanımını yaygınlaştırmak gerektiği düşünülmektedir.

- Yeni programın etkililiği ve uygulanabilirliği açısından rubrikleri kullanacak kişiler olarak öğretmenlerin rubrik tasarımı ve kullanımı konusunda bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

- Zümre öğretmenlerinin öğretim uygulamalarında ortak olarak kullanabilecekleri bir rubrik bankası oluşturmaları önerilmektedir. Böylece hem üzerinde tartışarak oluşturdukları daha objektif rubrikler elde edebilirler hem de daha sonraki uygulamalar için zaman ve emek kaybını en aza indirgeyebilirler.

KAYNAKLAR

- Andrade, H. G. Teaching With Rubrics. *College Teaching*. Winter 2005; 53, 1.
- Bassey, M. 1999. *Case Study Research in Educational Settings*. Buckingham & Philadelphia: Open University Press. USA
- Bohlin, S. L. 2000. Effectiveness of Instruction in Rubric Use in Improving Fourth Grade Students' Science Open-Response Outcomes. A Thesis for the Degree of Doctor of Education in Educational Leadership University of Massachusetts Lowell.
- Burch, C.B. 1997, Creating a Two-Tiered Portfolio Rubric. *English Journal*.;86 (1)

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

- Cole, J. R. 1999, *The Effect of Scoring Guides on Student Motivation and Performance*. University of Northern Colorado. A Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy.
- Çepni, S (2001) Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Erol Ofset: Trabzon.
- Dornisch, M. M., Mc Loughlin, A. S. 2006; Limitations of Web-based Rubric Resources: Addressing the Challenges. *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 11(3).
- Eppink, J. A. 2002; Student-created Rubrics: An Idea That Works. *Teaching Music*. 9(4).
- Eyster, L. S. A Comprehensive Rubric. *The Science Teacher*. 1997; 64 (9).
- Gallo, A.M. 2004; 5 Simple Steps to Designing a Rubric *Strategies* 17 (5)
- Graf, D. 2004; Rubrics: Score On For the Instructor and On for the Student. *Distance Learning*. 1(4).
- Linn, R. L., Gronlund, N. E. 1995. *Measurement and Assessment in Teaching*. Prentice Hall. USA
- Lund, . Creating Rubrics for NCATE Reports. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2006; 77(3).
- Martinez, K. 1997. The Effect of A Rubric On Evaluating And Improving Student Writing. Caldwell College. A Thesis of Masters in Arts.
- Mc Collister, S. Developing Criteria Rubrics in the Art Classroom. *Art Education*. 2002; 55 (4)
- Mertler, C. A. 2001, Designing Scoring Rubrics for Your Classroom. *Practical Assessment, Research & Evaluation*.; 7(25).
- Mitchell, A.A. 2006; Introduction to Rubrics: An Assessment Tool to Save Grading Time, Convey Effective Feedback and Promote Student Learning. *Journal of College Student Development*. 47 (3)

- Montgomery, K. Classroom Rubrics: Systematizing What Teachers Do Naturally. *The Clearing House*. 2000; 32 (5).
- Moskal, B. M., Leydens, J. A. 2000; Scoring Rubric Development: Validity and Reliability. *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 7(10).
- Moskal, B. M. 2000; Scoring Rubrics: What, When and How?. *Practical Assessment, Research & Evaluation*. 7(3).
- Neukom, J. R. 2000. Alternative Assessment: Rubrics-Students' Self Assessment Process. Faculty of Pacific Lutheran University. A Thesis for the Degree Masters of Arts in Education.
- Öztürk, C. & Tuncel, G. 2006. Yeni 4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşleri. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Gazi Üniversitesi 14-16 Nisan 2006*
- Ricard, G.L., Lancaster, B. 1999, Designing Rubrics to Improve Preservice Teaching. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*.; 70 (7).
- Rincker, S. J. 2002. Developing Core French Rubrics to Evaluate Student Progress and Performance: An Action Research Study. University of Regina. A Thesis for the Degree of Master of Education Curriculum and Instruction.
- Ross-Fisher, R. L. 2005; Developing Effective Success Rubrics. *Kappa Delta Pi Record*; Spring 41, 3.
- Shepard, M. M. 2005. The Effect Of The Use Of A Rubric In Teacher Assessment. Boston College. A Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy.
- Steffl- Mabry, J. 2004; Building Rubrics into Powerful Learning Assessment Tools. *Knowledge Quest*. 32 (5).
- Stemler, S. 2001. An Overview of Content Analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation* 7(17)
- Tavşancıl, E., Aslan, E. 2001. İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE RUBRİKLERİN ETKİLİ KULLANIMI

- Thibodeau, E. H. 1999. The Effect of a Rubric on the Portfolio Assessment Process. Boston University School of Education. A Thesis for the Degree of Doctor of Education.
- Truemper, C. M. 2004; Using Scoring Rubrics to Facilitate Assessment and Evaluation of Graduate-Level Nursing Students. *Journal of Nursing Education*. 43(12).
- Vaughn, P. M. 2002. Enhancing Student Development in Service-Learning With Performance-Based Assessment Rubrics. Arizona State University. A Thesis for the Degree Doctor of Education.
- Yell, M.M. 1999; Multiple Choice to Multiple Rubrics: One Teacher's Journey in Assessment. *Social Education*. 63 (6).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. 2004. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.